



8.6.2009

Valtiovarainministeriö, Rahoitusmarkkinaosasto
PL 28, 00023 Valtioneuvosto

LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEEN PITKÄAIKAISSÄÄSTÄMISTÄ KOSKEVAKSI LAINSÄÄDÄNNÖKSI

Osakesäästäjien keskusliitto ry (myöhemmin Liitto) kiittää mahdollisuudestaan lausua otsikossa mainitusta tärkeästä arvopaperisijoittamiseen liittyvästä lakihankkeesta.

Liiton mielestä on erinomaisen hyvä, että Suomessakin laajennetaan verohelpotuksin tuettua (eläke-) säästämistä koskemaan muutakin kuin eläkevakuutusyhtiön kautta tapahtuvaa säästämistä. Liitto jakaa lainvalmistelijan näkemyksen siitä että nykyisellään eläkevakuutusyhtiön kautta tapahtuva säästäminen on kulurakenteeltaan erittäin epäedullista: säästäjä maksaa kuluina pahimmillaan enemmän kuin mitä verohyöty on. Tilanne on säästäjän kannalta surkea yhteiskunnan tuen valuessa vakuutusyhtiöille. Liitto on samaa mieltä lainsäätäjän kanssa myös siitä että uusi laki parantaa palveluntarjoajien välistä kilpailua oleellisesti.

Liitto huomioi erittäin positiivisesti erityisesti sen että suorat osakesijoitukset on sallittu uudessa laissa. Ilman tätä mahdollisuutta lakiuudistus vesittyisi, eikä sen positiivisia vaikutuksia esimerkiksi kilpailun kannalta juuri nähtäisi. Siten laki toimisi vain yritystukena palveluntarjoajille kuten nykyinenkin vakuutussäästämistä koskeva laki, eikä eläketurvan parantajana niin kuin lain olisi tarkoitus toimia. Liitto on huomionnut ja huomioi jatkossakin julkisissa kannanotoissaan sen että tässä asiassa lainsäätäjä on aidosti kansalaisen asialla, vaikka paine toisenlaiseen ratkaisuun suurten eläkevakuutusyhtiöiden taholta on suuri.

Lainvalmistelijan esittämä Siva-työryhmän laskelma kuluista on konservatiivinen. Nykyisellään eläkevakuutusyhtiön kautta otetun eläkesäästämisen kulut ovat helposti 4 % luokkaa. Esimerkiksi osakesijoituksen, mikä tarjoaa parhaan tuoton pitkäaikaissäästäjälle, riskipremio (eli sijoituksen tuotto riskittömän tuoton päälle) on noin 5-6 % luokkaa. Näin palveluntarjoaja vie riskinkantamisesta tarjotusta lisätuotosta vähintään kaksi kolmasosaa. Huomattava on lisäksi että kaikki riski sijoittamisesta on säästäjällä, palveluntarjoaja ei kanna lainkaan sijoitusriskiä!

Vaikka Liitto on periaatteessa tyytyväinen lakiluonnokseen, haluamme kiinnittää huomiota muutamaan seikkaan, joita mielestämme voisi parantaa.

Liitto kiinnittää erityistä huomiota siihen kenen nimissä sijoituskohteet ovat. Lakiehdotuksen mukaan säästämistilin käyttöoikeus on yksinomaan palveluntarjoajalla ja palveluntarjoaja sijoittaa varat omissa nimissään (asiakkaan lukuun). Tämä kohta on usealla tavalla ongelmallinen. Ensinnäkin, kuka saa

käyttää omistajan oikeutta (äänivaltaa) osakesijoitusten kohdalla? Ja jos omistukset ovat palveluntarjoajan nimissä, miten sovelletaan esimerkiksi liputussääntöjä ja lunastuspykälää, jos säästötilien omistajien osakeomistukset keskittyvät tietyille palveluntarjoajalle ja tiettyihin osakkeisiin? Toiseksi, tarkoittaako tämä sitä että sijoittajan on aina käytettävä palveluntarjoajan meklaria osakesijoituksissaan, eli kaupankäynti suoraan pörssissä (esim. nettivälittäjän) kautta ei olisi mahdollista?

Nämä epäkohdat voisi korjata siten että säästäjälle voitaisiin avata arvopapereiden säilytystili, joka olisi siis säästäjän nimissä. Hoitotiliksi voitaisiin määrätä säästämistili (tai välittäjän avaama tili jonka vastatilinä olisi ainoastaan säästämistili), jolloin sijoittaja voisi käydä kauppaa osakkeilla nykyiseen tapaan (esim. nettivälittäjän kautta) mutta ei kuitenkaan voisi siirtää arvopapereita muualle tai nostaa rahoja suoraan (ilman että ne kulkevat säästämistilin kautta). Tämä pienentäisi oleellisesti sekä palveluntarjoajan että sitä kautta sijoittajan kuluja verrattuna meklarin (tai pankin muun henkilökunnan) välityksellä käytävään kauppaan. Lisäksi, näin sijoittaja voisi palveluntarjoajaa vaihtaessaan siirtää vain säästämistilin toiselle palveluntarjoajalle (siis säilytystili säilyisi ennallaan), ilman että palveluntarjoaja myy arvopaperit pois ja uusi palveluntarjoaja ostaa ne takaisin, mikä käytännössä estäisi palveluntarjoajan vaihtamisen!

Muista lakiehdotukseen liittyvistä asioista Liitto haluaa lausua seuraavaa:

6 § Momentti 1. Etf:t voidaan ilmeisesti automaattisesti lukea sallituiksi tuotteiksi, mutta salliiko tämä pykälä esim. amerikkalaisten etf:ien käytön? Liitto katsoo että tämantapaiset tuotteet olisi sallittava jo pelkästään hajautuksen näkökulmasta (mitä lakiehdotuskin jo edellyttää).

Sijoitusrahastolla tässä yhteydessä ilmeisesti tarkoitetaan myös erikoissijoitusrahastoja? Jos johdannaisten käyttö (muutoin kuin suojaamiseen) on kielletty, onko kuitenkin johdannaisia käyttävät erikoissijoitusrahastot sallittuja?

Onko tarkoitus sallia myös ”pääomaturvatut” tuotteet, joihin kuitenkin sisältyy suuri liikkeeseenlaskijariski, vaikka varat olisi näennäisesti hyvin hajautettu? Jos tällaiset sallitaan lakiin olisi hyvä saada rajoitus sille, että palveluntarjoajan tehdessä ”täyden valtakirjan” salkunhoitoa yhteen liikkeeseenlaskijaan kohdistuva riski saisi olla esimerkiksi korkeintaan 10%.

7 ja 8 § Lailla on tarkoitus määrätä sitä tulkitsemaan ja valvomaan Finanssivalvonta. Tähän ei Liitolla ole sinänsä huomauttamista, mutta jos Finanssivalvonnalle (tai kenelle tahansa) annetaan tehtäväksi laatia ohjeet siitä, miten kulut on ilmoitettava, olisi jo laissa hyvä antaa periaatteellinen ohje siitä että kaikki kulut, myös ns. piilokulut, on ilmoitettava selkeästi ja määrämuodossa. Määrämuodossa siksi että palveluntarjoajien vertailu olisi mahdollista. Esimerkiksi tällä hetkellä vakuutusyhtiöiden vertailu kulujen perusteella on erittäin vaikeaa jopa sijoitusasioista jotain ymmärtävälle, tavalliselle kansalaiselle käytännössä täysin mahdotonta.

Liitto esittää lisäksi, että 7 § Momenttiin 1 lisätään maininta kuluista esimerkiksi seuraavasti: ”... säästäjälle on hyvissä ajoin ennen säästämissopimuksen tekemistä annettava perustiedot palveluntarjoajasta sekä riittävät ja olennaiset tiedot sopimuksesta, jotta säästäjä voi luotettavasti arvioida palveluntarjoajaa, sopimusta ja *siihen liittyviä kuluja sekä* erityisesti sopimukseen liittyviä riskejä”. Liiton mielestä on oleellisen tärkeää että säästäjällä on jo palveluntarjoajaa valitessaan riittävät tiedot myös palveluntarjoajan perimistä kuluista.

10 § Ajankohta, jona säästöjen takaisinmaksu alkaa. Kaikki muut kuin ikään perustuvat seikat ovat mahdollisia vain jos niistä on mainittu sopimuksessa erikseen. Harva tavallinen säästäjä osaa näitä sopimukseen vaatia, jolloin olisi järkevää että laissa olisi mainittu erikseen samat tilanteet kuin

vakuutussäästösopimusten kohdalla. Tällaisia käytännön esimerkkejä olisivat vaikka pitkäaikainen työttömyys, vakava sairastuminen, avioero jne.

15 § Momentti 3. Siirtoaika 60 päivää on erittäin pitkä huomioiden sen että sijoituskohteet ovat arvopapereita, jotka ovat julkisen kaupankäynnin kohteena, sekä rahastoja, joista pääsee eroon yhdessä päivässä. Olisi eri asia jos esimerkiksi suorat kiinteistösijoitukset olisivat mukana. Kaksi viikkoa olisi täysin riittävä aika, mutta varmuusmarginaali (tilanne että suuri joukko sijoittajia haluaa eroon tietyn palveluntarjoajan sopimuksesta samalla hetkellä) huomioiden Liitto esittää ajaksi yhtä kuukautta eli 30 päivää.

Momentti 4. Säästämissopimuksen siirrosta perittävät kohtuulliset kulut. Näiden määrittelyssä piensäästäjä on heikoilla, erityisesti kun riitatapaukset joudutaan käsittelemään oikeudessa (vrt. vaikkapa OYL ja osakasluettelon kopioista perittävät ”kohtuulliset kulu”). Nämäkin kulut olisi mainittava sopimuksessa (7 ja 8 §) ja/tai niille pitäisi saada hyväksyntä Finanssivalvonnalta.

20 § Maksimirangaistukseksi ehdotetaan 6 kuukautta. Arvopaperilain rikkomuksista, ellei rikoslaki muuta määrää, on rangaistus yleensä yksi vuosi ja yhtenäisyyden vuoksi Liitto esittää sitä myöskin tähän lakiin. Ei ole perusteita miksi tässä pitäisi olla käytössä lievempi rangaistus, varsinkin kun tämän lain alaisena tulee toimimaan laajempi (ja siten heikoimmassa päässä vähemmän osaava) joukko säästäjiä kuin arvopaperilain alaisiin sopimuksiin sijoittava.

OSAKESÄÄSTÄJIEN KESKUSLIITTO RY

Timo Rothovius
Puheenjohtaja